

Wyrok z dnia 13 maja 2004 r.

II UK 367/03

Okres odbywania przed dniem 31 stycznia 1992 r. zastępczej służby wojskowej w oddziałach obrony cywilnej w charakterze strażaka mianowanego w zakładowej straży pożarnej, traktuje się na równi ze służbą wymienioną w art. 13 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: z 2004 r. Dz.U. Nr 8, poz. 67 ze zm.).

Przewodniczący SSN Krystyna Bednarczyk, Sędziowie SN: Beata Gudowska (sprawozdawca), Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 maja 2004 r. sprawy z wniosku Bogdana L. przeciwko Zakładowi Emerytalno-Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie o emeryturę policyjną, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 czerwca 2003 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Decyzją Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej Bogdan L. został zwolniony ze służby w straży pożarnej po zakończeniu zatrudnienia traktowanego do celów emerytalnych jako służba w PSP, z dniem 30 czerwca 1999 r. Dyrektor Zakładu Emerytalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji decyzją z dnia 12 czerwca 2000 r. odmówił mu prawa do emerytury na podstawie art. 12 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby

Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. Nr 53, poz. 214 ze zm.) po stwierdzeniu, że w dniu zwolnienia ze służby, zamiast wymaganych 15 lat, wykazał tylko 14 lat, 8 miesięcy i 15 dni służby w Państwowej Straży Pożarnej. W stażu emerytalnym nie został uwzględniony okres odbywania zastępczej służby wojskowej w Oddziałach Obrony Cywilnej od dnia 1 października 1982 r. do dnia 1 października 1984 r., gdyż okres ten nie jest traktowany na równi ze służbą wojskową, uwzględnianą przy ustalaniu emerytury wojskowej (art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy).

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie, oddalając odwołanie wyrokiem z dnia 31 października 2001 r., powołał się na art. 55 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 1992 r. Nr 4, poz. 16 ze zm.), odróżniający służbę w obronie cywilnej od służby wojskowej w Wojsku Polskim.

Apelację ubezpieczonego oddalił Sąd Apelacyjny w Warszawie, aprobuując w wyroku z dnia 5 czerwca 2003 r. wywód prawny Sądu pierwszej instancji.

W kasacji, opartej na podstawie naruszenia prawa materialnego - art. 12 i art. 13 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy i pominięcie przy rozpoznaniu sprawy przepisu art. 162 ust. 7 i art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205) w związku z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, ubezpieczony wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie emerytury lub o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Wywodził, że błędem było niezaliczenie do wysługi emerytalnej okresu, w którym - jako poborowy - został skierowany do służby w obronie cywilnej, którą pełnił w zakładowej zawodowej straży pożarnej przy Zakładzie Kineskopów Kolorowych w P. jako strażak - przewodnik rot, a po jej odbyciu kontynuował służbę w oddziałach Straży Pożarnej. Przytoczył także art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, zgodnie z którym za równorzędne ze służbą w Straży Pożarnej uznaje się okresy zatrudnienia lub służby w zawodowych jednostkach ochrony przeciwpożarowej i nauki w szkołach pożarniczych, a także w charakterze członka Korpusu Technicznego Pożarnictwa i funkcjonariusza pożarnictwa przed dniem 31 stycznia 1992 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 60 ustawy o Państwowej Straży Pożarnej (w obowiązującym w dacie decyzji brzmieniu, Dz.U. z 1991 r. Nr 88, poz. 400 ze zm.), po 15 latach służby strażak nabywa prawo do emerytury według zasad i na warunkach ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (w ówczesnym brzmieniu - Dz.U. Nr 53, poz. 214). Według tej ustawy, emerytura policyjna przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, którego wysługa emerytalna wynosi 15 lat służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub Służbie Więziennej i równorzędnych, łącznie z okresami, o których mowa w art. 14 i 16 (art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy). Okresami równorzędnymi ze służbą w tych jednostkach są wymienione w art. 13 okresy służby w charakterze funkcjonariusza Policji, organów bezpieczeństwa państwa, porządku i bezpieczeństwa publicznego (z wyjątkiem służby określonej w ust. 2), służby wojskowej uwzględnianej przy ustalaniu prawa do emerytury wojskowej, pod pewnymi warunkami służby w charakterze funkcjonariusza Służby Ochrony Kolei oraz okresy zatrudnienia lub służby w zawodowych jednostkach ochrony przeciwpożarowej i nauki w szkołach pożarniczych, w charakterze członka Korpusu Technicznego Pożarnictwa, a także funkcjonariusza pożarnictwa w terminie do dnia 31 stycznia 1992 r. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy, okresy te wlicza się do wysługi emerytalnej.

Bezsporne jest, że ubezpieczony nie odbywał zasadniczej służby wojskowej, lecz wykonywał obowiązek jej pełnienia zastępczo. Trafnie więc Sąd Apelacyjny stwierdził brak podstaw do uznania tego okresu za służbę w Wojsku Polskim (art. 12 ustawy o powszechnym obowiązku obrony), gdyż skarżący nie był żołnierzem w czynnej służbie wojskowej (nie odbywał zasadniczej, nadterminowej lub okresowej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego czy ćwiczeń wojskowych, jak stanowi art. 59 ustawy w brzmieniu tekstu jednolitego z 1992 r.). Sąd drugiej instancji pominął jednak, że w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy sporny okres - bez naruszenia zasad i warunków nabycia prawa do emerytury na podstawie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy - powinien być rozpatrywany zarówno jako okres służby wojskowej uwzględnianej przy ustalaniu prawa do emerytury wojskowej, jak też jako okres zatrudnienia lub służby w zawodowych jednostkach ochrony przeciwpożarowej do dnia 31 stycznia 1992 r., czyli okres służby w ochronie przeciwpożarowej. Okresy tej służby, przewidziane w ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Pań-

stwowej Straży Pożarnej (Dz.U. Nr 88, poz. 400 ze zm.), i uwzględniane przez ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, są zaliczane do wysługi emerytalnej na zasadzie art. 129 ustawy, zgodnie z którym funkcjonariusze pożarnictwa, którzy nie podejmą służby w Państwowej Straży Pożarnej, zwalniani są z zachowaniem uprawnień przewidzianych w dekrecie z dnia 27 grudnia 1974 r. o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa, chyba że nabyli uprawnienia do zwolnienia ze służby na korzystniejszych warunkach. Chodzi więc o zachowanie statusu nabytego w czasie obowiązywania poprzednich ustaw regulujących służbę w straży pożarnej, w tym dekretu z dnia 27 grudnia 1974 r. o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa (Dz.U. Nr 50, poz. 321 ze zm.), który w art. 1 stanowił, że funkcjonariusze pożarnictwa mogli być mianowani także w terenowych zawodowych strażach pożarnych, w resortowych jednostkach organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej lub w jednostkach ochrony przeciwpożarowej organizacji spółdzielczych i społecznych przez komendantów tych jednostek. Mianowanie mogło nastąpić zarówno po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, jak po przeniesieniu do rezerwy bez odbycia tej służby lub po zwolnieniu od obowiązku służby wojskowej. Strażak mógł być mianowany na stopień pożarniczy jako szeregowiec pożarnictwa - strażak lub starszy strażak.

Sporny w niniejszej sprawie okres został udowodniony wpisem w książeczce wojskowej [...] jako okres czynnej służby wojskowej i potwierdzony w świadectwie służby wydanym przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej jako zaliczony do wysługi lat w jednostkach ochrony przeciwpożarowej. Jednocześnie z zaświadczenia wydanego przez „T.P.” w P. w dniu 2 września 1999 r. wynika, że Bogdan L. w tym okresie odbywał zastępczą służbę wojskową w zakładowej straży pożarnej przy Zakładzie Kineskopów Kolorowych w P. jako strażak - przodownik rot. Pełnił zatem służbę w zakładowej zawodowej straży pożarnej jako mianowany strażak, a po jej odbyciu kontynuował służbę w oddziałach Straży Pożarnej.

Bez znaczenia jest więc, że w spornym okresie ubezpieczony był zwolniony od odbywania zasadniczej służby wojskowej i odbywał służbę zastępczą, skoro jej odbywanie polegało na służbie w terenowej zawodowej straży pożarnej.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 393¹³ § 1 k.p.c.).

=====